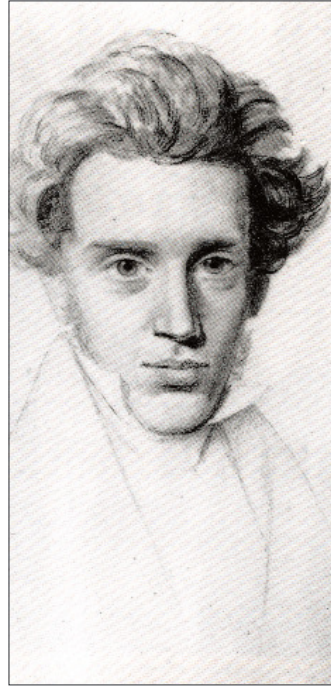

Rejsende i psykiatri – En markering af 200- året for Harald Selmers fødsel

Harald Selmers rejse til
en række europæiske
psykiatriske anstalter i
vinteren 1847-48

Harald Selmer er her fotograferet i 1866. Stolen, han sidder på, er en del af hospitalsinventaret, tegnet af arkitekt Michael Gottlieb Bindsböll til anstalten i Risskov.

Et følsomt ungdomsportræt af Søren Kierkegaard, udført af halvfæteren, Niels Christian Kierkegaard, som var uddannet på Kunstakademiet. Ca. 1840.

Fotografiet herover af H. C. Andersen er blot et af mange. Andersen var meget selvbevidst og stillede sig gerne i positur foran kameraet. Han var dog ikke altid tilfreds med resultatet.

Af Eddie Danielsen

Ny udstilling og udgivelse

Den 11.4. åbnede vi på Museum Ovartaci en ny psykiatrihistorisk særudstilling med titlen: "Rejsende i psykiatri – Harald Selmers rejse til en række europæiske psykiatriske anstalter i vinteren 1847-48". Samtidig udkom en bogen af samme navn.

Særudstilling og udgivelse er Museum Ovartacis måde at markere 200-året for psykiateren Harald Selmers fødsel, 18. marts 1814. Her søger vi at indkredse Selmer, hans vision og den samtid, den rundedes af.

Baggrund

Museum Ovartaci medvirkede fra 2009-11 i det Europæiske Kulturprogram. Her samarbejdede vi med en række europæiske psykiatrihistoriske museer. I den forbindelse blev vi opmærksomme på et tidligere gennemført projekt med de samme deltagere, som havde titlen "European Journeys". Dette projekt udmøntede sig i en meget spændende hjemmeside, som dokumenterede fire nordeuropæiske rejser af henholdsvis hollandske, belgiske og engelske psykiatere i midten af 1800-tallet.

Disse rejser var en lille del af den livlige intellektuelle og kulturelle udveksling, der fødte

psykiatrien som en gren af den moderne vestlige medicin.

Da vi i samme periode, gennem vores arbejde med Harald Selmers lægevidenskabelige bibliotek, havde konstateret, at Selmer i en række bøger havde efterladt en dokumentation af sin europæiske rejse i vinteren 1847-48 i form af signaturer og stedfæstelser af besøgte byer og anstalter undervejs, forekom det oplagt at byde ind med et bidrag om Selmers psykiatriske dannelsesrejse til det europæiske museumsprojekt. I første omgang blev det til en mindre dansk- og engelsksproget publikation: "Den europæiske forbindelse" som udkom med

støtte fra Kulturprogrammet i 2011.

Rejsen

Harald Selmer blev den første leder af den nye helbredelsesanstalt for sindssyge i Aarhus, som åbnede i 1852. Han fremstår i dag som den væsentligste skikkelse i dansk psykiatri i 1800-tallet.

I vinteren 1847-48 besøgte Harald Selmer i løbet af få måneder en række sindssygeanstalter på kontinentet og i Storbritannien – et sandt maraton i en tid, hvor lokomotivet afløser hesten, og dampkraften tager over fra sejlet. Sine overvejelser omkring anstaltens indretning nedfæl-

Vi ser her en replika i fuld størrelse af toget Saxonía. Det blev indsat på Tysklands første langdistance-jernbanestrækning mellem Leipzig og Dresden i 1839. Harald Selmer må formodes at have kørt med Saxonía fra Leipzig til Dresden på vej til anstalten Sonnenstein.

der Selmer i rejsedagbogen: "Om Daarevæsenets Indretning i Tydskland og England".

Det er rejsen og tiden, den udspiller sig i, som er udstillingens og udgivelsens hovedanliggende; men bogen rummer desuden en oversigt over Harald Selmers publikationer 1840-1879 og en introduktion til hans forfatterskab.

Udstillingens opbygning

Udstillingen er opdelt i fire temaer:

1: En beskrivelse af byen, København, som Selmer forlader, eksemplificeret af to af hans samtidige bysbørn og centrale Guldalderskikkelser,

H. C. Andersen og filosofen Søren Kierkegaard.

Andersens rejsedagbøger og eventyr bliver citeret flere steder i udstillingen. Andersens fascination af rejsen og den moderne teknologi, som omformer landskabet, er lige så stor som Selmers fascination af den teknologi, som definerer den moderne sindssygeanstalt i form af dampkraft og diverse maskineri.

2: Udstillingens kerne er en kortlægning af Selmers rejse og de byer og anstalter, han besøger og beskriver.

3: Et tredje og overlappende tema er den teknologi og de transportmidler, såsom tog og dampskib, som er i rivende vækst i 1847, og som muliggør

Martinus Rørbye (1803-48), "Udsigt fra kunstnerens vindue", ca. 1825. Fra kunstnerens vindue ser vi ud på skibene i havnen. Skibet som kan bringe mennesker til fjerne eksotiske lande og nye oplevelser, viden og varer tilbage til Danmark.

den moderne rejses hastighed og relative komfort.

4: Endelig rummer udstillingen en gennemgang ved Mia Lejsted af billedkunsten i perioden og kunstnerens verdenssyn og måde at formulere det på i et malerisk udtryk.

Demokratisering af viden

"Rejsende i psykiatri" er også en rejse ind i den verden, vi på Museum Ovaraci medvirker til at gøre farbar gennem digitalisering af "Selmers Bibliotek", Harald Selmers videnskabelige bogsamling. Med dette arbejde yder vi vores bidrag til demokratisering af viden, lettere adgang til kilder og nye forskningsværk-

tøjer. Digitaliseringener støttet af Poul M.Assenss Fond.

"Rejsende i psykiatri" er i denne forstand også et eksempel på potentialet i Museets psykiatriske samling. Først og sidst er udstilling og udgivelse båret af en fascination af rejsen og bevægelsen i sig selv, mod nye horisonter

Om bogen:

"Rejsende i psykiatri – Harald Selmers rejse til en række europæiske anstalter i vinteren 1847-48".

Forfatter: Eddie Danielsen

Pris: kr. 85,-

Sider: 57

Rigt illustreret

© Museum Ovaraci 2014